

המוקדים ברחבי הארץ לספרי המכון ואמצעי המחשה - עמ' 12

בגיליון:

הבאת אשם תלוי בנדבה

לקט מתגובות הקוראים

ונשלמה פרים שפתינו בניסוך המים

מחוסר בגדים במי שלא נצטווה

בניית מעלות למזבח

ברכה על חלק מהמצוה

גדר קידוש הכהן ברצפת העזרה

ממיר בכור ומעשר בבעל מום

הטעם לפטור כהנים מציצית בזמן
העבודה

קבורת כהן גדול שמת בבגדי לבן

ברכה על התפילין לאחר העבודה

ביאור תיבת 'לבניהם' באיזהו מקומן

יסוד חיוב השמחה בערב הפסח

ברכה על קריאת ההלל בשחיטת הפסח

האם צריכים לשבור את תנורי הפסחים

נעילת דלתות העזרה בכהנים או בלויים

מינוי שליח לשחיטת הפסח קודם יום י"ד

זמני היום - חודש ניסן

סדר אמירת קרבן פסח

אין אנחנו מספיקים להודות!

על מלאת שש שנים לייסוד המכון ושלוש שנים להוצאת הגליון, שנים של עשייה מבורכת עם סיעתא דשמיא עצומה, להגדיל ולרומם את לימוד הלכות הקרבנות כהכנה לבנין בית המקדש.

מכון 'תורת הקרבנות' אשר זה עתה הוציא את היצירה העשרים ברשימת הקבצים והחבורות שיצאו לאור, פועל מאז ייסודו בשני מישרים - ללימוד וללמד.

המישור הראשון הוא ללימוד, להעמיד לומדים תלמידי חכמים אשר יעסקו בסוגיות בעיון אליבא דהלכתא, ויוציאו מתוכם את ביהור ההלכה לאחר המשך בעמוד אחרון

עיונים בהלכה

הגה"צ רבי לוי הכהן רבינוביץ זצוק"ל

מח"ס "מעדני השלחן"

הבאת אשם תלוי בנדבה

א. כתב הטור (או"ח סימן א') וז"ל: וכשיסיים פרשת העולה יאמר רבון העולמים, יהי רצון מלפניך שיהא זה חשוב ומקובל לפניך כאילו הקרבתי עולה בזמנה, וכן יאמר אחר פרשת המנחה והשלמים והאשם. ואחר פרשת החטאת לא יאמר כן, לפי שאינה באה בנדבה (עכ"ל). מבואר מדבריו דעל אשם, יש לומר אחריו יהיה רצון, ופירש הב"י (שם) דכוונת הטור (שם) לאשם תלוי.

אמנם בשו"ע (שם סעיף ז') כתב המחבר שיאמר יהיה רצון רק אחר פרשת העולה והמנחה והשלמים, שהם באים בנדבה, והשמיט פרשת האשם.

וכדי להבין מחלוקתם, נקדים דברי הגמ' (כריתות דף כ"ה ע"א) תנן התם, רבי אליעזר אומר מתנדב אדם אשם תלוי, בכל יום, ובכל עת שירצה, הוא היה נקרא אשם חסידים, אמרו עליו על בבא בן בוטא, שהיה מתנדב אשם תלוי בכל יום, חוץ מאחר יום הכיפורים יום אחד, אמר המעון הזה (לשון שבועה), אילו היו מניחין לי, הייתי מביא (גם למחרת יום כיפור), אלא אומרים לי המתן עד שתכנס לבית הספק, וחכמים אומרים אין מביא אשם תלוי אלא על שזדונו כרת ושגגתו חטאת.

היינו דיש לנו כאן ג' שיטות, דרבי אליעזר ס"ל דאדם מביא אשם תלוי בכל יום, ואליבא דידיה נחלקו בבא בן בוטא והתנא שאמר לו, דבבא בן בוטא ס"ל דגם ביום שלאחר יוה"כ יכול להביא, והתנא דאמרו לו, סובר דמ"מ בעינן שיכנס קצת לבית הספק, ולכן יכול להביא כל יום, לבד מיום שאחר יוה"כ, ורבנן ס"ל דאשם תלוי אינו בא כלל בנדבה.

היוצא מכל זה, דהטור סובר כרבי אליעזר דבא בנדבה, כיון דבבא בן בוטא עשה כן למעשה, ולכן סובר שגם על אשם יש לומר יהיה רצון. אבל דעת המחבר כרבנן, דאשם תלוי אינו בא כלל נדבה, ולכן השמיט יהיה רצון על אשם תלוי. והרמ"א לא הגיה על זה כלום, משמע דמסכים עמו.

ב. והנה איתא במשנה (חולין דף מ"א ע"ב) השוחט לשם עולה, לשם זבחים, לשם אשם תלוי, לשם פסח, לשם תודה, שחיטתו פסולה, ובגמ' פרכינן ע"ז, אשם תלוי בר נדר ונידב הוא, ומשינינן אמר רבי יוחנן, הא מני רבי אליעזר היא, דאמר מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום.

ונחלקו הראשונים כמאן קיי"ל להלכה, הרמב"ם (הלכות שחיטה פרק ב' הלכה י"ח) כתב שחט לשם חטאת, לשם אשם ודאי, לשם אשם תלוי, לשם בכור, לשם מעשר, לשם תמורה, שחיטתו כשירה. ומוכח מדבריו דס"ל להלכה אשם תלוי אינו בא בנדר ובנדבה, ולכן החשיבו עם שאר הדברים שאינם באים בנדר ובנדבה, וביאר

הורם הנזר והוסרה העטרה

בישיבת בין הזמנים 'ממלכת כהנים' לאברכים ובחורים כהנים יוקדש לימוד חודש ניסן בסניפי בני ברק וירושלים, לעילוי נשמתו הטהורה של הגה"צ רבי לוי בן רבי גמליאל הכהן רבינוביץ זצוק"ל, משרידי דור דעה, אשר הרעיף עלינו מטוב לבו הטהור והגיע במסירות לכנס הכהנים הארצי בניסן אשתקד על אף חולשתו הרבה.

יהי רצון שיהיה מליץ ישר מול כסא הכבוד להחיש את גאולת ישראל בהתגלות כבוד שמים מהרה.

הב"י טעמו דקיי"ל בכל דוכתי (ברכות דף ט' ע"א), יחיד ורבים הלכה כרבים, ולכן קיי"ל כחכמים, ואע"ג דיש לנו סתם משנה (חולין דף מ"א ע"ב) כרבי אליעזר דהשוחרט לשם אשם תלוי, שחיטתו פסולה, לא חשש לזה הרמב"ם, דדלמא הוא סתם ואח"כ מחלוקת, ובכה"ג אין הלכה כסתם.

אבל הטור (יו"ד סימן ה') כתב השוחט לשם אשם תלוי, שחיטתו פסולה, היינו דס"ל כיון דסתם לן התנא (במשנה חולין) כרבי אליעזר, קיי"ל כוותיה. ושתי דיעות אלו הובא בשו"ע (יו"ד סימן ה' סעיף א') דעת השו"ע כדעת הרמב"ם, ולכן כתב המחבר "שחט לשם אשם תלוי שחיטתו כשירה" והרמ"א כתב "ויש פוסלין באשם תלוי בכל ענין" משום דסבירא להו דבא בנדר ונדבה, וזה שיטת הטור להחמיר דהשוחרט לשם אשם תלוי שחיטתו פסולה. (ולהלכה מבואר במעדני השלחן ס"ק ל"ג).

ג. וביאר הש"ך (יו"ד סימן ה' ס"ק ז') דהטור והשו"ע (באו"ח), אזדו לטעמייהו, דהטור ס"ל ביורה דעה (סימן ה') דאשם תלוי בא נדבה, ולכן כתב גם באורח חיים (שם) שיאמר אחריו יהיה רצון, והשו"ע אזיל לטעמיה, דפסק (ביורה דעה סימן ה' סעיף א') כדעת הרמב"ם, דאינו בא נדבה, ולכן גם באורח חיים (שם) לא הזכיר אשם תלוי לענין יהי רצון. גם המשנה ברורה (שם ס"ק י"ח) ביאר טעם השו"ע, דס"ל דאשם תלוי אינו בא בנדר ונדבה.

והוסיף עוד הש"ך לבאר, למה הרמ"א לא הגיה בשו"ע או"ח על דברי המחבר, דגם אחר האשם יאמר, היה רצון, דהרי לשיטתו ביורה דעה (סימן ה' סעיף א') אשם תלוי בא נדבה, דהטעם

משום דהרמ"א גופיה ספוקי מספקא ליה דין זה, אם אשם תלוי בא בנדבה, ולכן פסק ביורה דעה להחמיר כדעת הטור, דהשוחרט לשם אשם תלוי שחיטתו פסולה, ובשו"ע או"ח סתם להחמיר דלא יאמר יהיה רצון, דאפשר שאינו בא בנדר ונדבה, ומ"מ יכול לומר יהיה רצון בדרך תנאי, היינו שיאמר יהי רצון מלפניך אם עברתי עבירה שחייבים עליה אשם תלוי, שיהיה זה נחשב כאילו הקרבתי אשם תלוי, וכמבואר במשנה ברורה (שם ס"ק י"ח), היינו משום דקיי"ל דאשם לא בעי ידיעה בתחילה.

ד. והנה הפמ"ג (תיבת גמא על התורה פרשת חיי שרה אות ב') נסתפק, האם מי שהוא פחות מבן כ' מביא אשם תלוי, או כיון דאינו בספק כרת (כמבואר במזרחי שם, כ"ג, א' ד"ה שהרי) א"כ אינו מביא אשם תלוי, וכתב דאיכא נפקא מינה גם האידנא, לענין אם יכול לומר יהיה רצון לאחר פרשת האשם תלוי, היינו לדעת הטור (הנ"ל), וכן באופן שאומר בדרך תנאי (וכנ"ל).

והפתחי תשובה (יו"ד סימן ה' ס"ק ג') הביא דבריו, והוסיף דאיכא עוד נפקא מינה לענין אם שחט בהמת חבריו לשם אשם תלוי, האם שחיטתו כשירה, דלדעת המחבר וסיעתו דס"ל שאינו בא בנדר ונדבה, א"כ אף באופן שנודע שעבר עבירה שחייבים עליה אשם תלוי, סוף סוף הרי הוא אינו מחוייב בכך, וא"כ שחיטתו כשירה. (תשוואות חן לנכדו הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א שמסר לנו מאמר זה לזיכוי הרבים).

***

קול קורא

מאת רבותינו הכהנים שליט"א

הנה ידוע כמה טרח ויגע מרן בעל החפץ חיים זיע"א שילמדו עניני קדשים, והרחיב לבאר חשיבות הענין של העסק בהלכות הקודש והמקדש כהכנה לעבודת בית המקדש, ובודאי ראויים להאמר דבריו הקדושים ביתר שאת בדורנו אנו כאשר החושך מכסה ארץ ונתקיימו בנו כל הסימנים המעידים שאנו בדור שבן דוד בא, כאשר אנו רואים לעינינו קטגוריא בת"ח גזירה אחר גזירה ואת דוחקם הנורא של עמלי תורה ויגיעיה, ובודאי צריך כל אחד ואחד ובפרט הכהנים המזומנים לעבודה לעסוק ג"כ בסדר קדשים בעניני הקרבנות, כדי להיות בקי בהם הלכה למעשה, אשר זו היא ההכנה הראויה וההגונה לזכות לקבל פני משיח צדקנו, ובזה נזכה לראות בהשבת כהנים לעבודתם במהרה.

וע"ז באנו עה"ח

הגאון הגדול רבי דוד כהן שליט"א

מרן הגאון ר' שלום כהן שליט"א

הגה"צ רבי לוי הכהן רבינוביץ צוק"ל

מדברי הגה"צ רבי לוי הכהן רבינוביץ צוק"ל
בכנס הכהנים הארצי:

**"היות ואנחנו מצפים כ"כ למשיח ולבניו
בית המקדש, ודאי שכדי לעבוד בבית
המקדש צריך מקודם לדעת את כל
ההלכות"**

בית יעזר הלבנון
תגובות לגליונות קודמים

ונשלמה פרים שפתינו בניסוך המים

הגאון רבי חיים מאיר הלוי שטינברג שליט"א

בגליון כ"ז כתב הרה"ג ר' בנימין גרוסברד שליט"א דאין בניסוך המים "ונשלמה פרים שפתינו", ונימוקו "ניסוך המים שאינו חובת הצבור אלא מדיני היום כו". ולא מובן נימוק זה שודאי ניסוך המים הוא חובת הצבור ככל קרבנות הצבור. והוסיף הכותב הנז' דטעם זה הוא גם בעומר ושתי הלחם, "שזה פשוט שאינם מדיני הקרבן אלא מדיני היום". וגם זה לא מובן לענ"ד שהרי גם קרבנות מוסף הם מדיני היום, ומה בין מוסף לעומר ושתי הלחם, ומה זה שכתב דעומר ושתי הלחם "שאינם מדיני הקרבן", הא מנחת העומר היא עצמה קרבן, ושתי הלחם הם קרבן אחד עם ב' הכבשים, ומה גרע קרבנות אלו משאר קרבנות היום, אתמהה.

עוד כתב דלש' דניסוך המים חובת קרבן, צ"ל דנכלל בתפילה במה שאומרים "ונסכיהם", דהכוונה בזה לכלול ניסוך היין והמים. וכוונתו דבתפילת מוסף אחר שמפרטים את קרבן המוסף אומרים "ומנחתם ונסכיהם כמדובר שלשה עשרונים לפר כו' ויין כנסכו כו' ושני תמידים כהלכתם", וע"ז כתב דכלל "נסכיהם" ניסוך היין והמים.

ולכאורה א"א לומר כן, שהרי מפרטים את "נסכיהם" בזה שאומרים "ויין כנסכו", ואי הי' נכלל בכלל "נסכיהם" גם ניסוך המים, הו"ל לפרטו כמו שפירטו את היין.

ועוד דהאי "מנחתם ונסכיהם כו", הכוונה למנחות ונסכים של קרבן המוסף, שהוזכרו קודם, שהרי התמידין נאמרו אח"כ "ושני תמידין כהלכתן", ולכן א"א לומר שבכלל "נסכיהם" ניסוך המים, שהרי ניסוך המים שהוא חובת קרבן, היינו חובת קרבן תמיד של שחר, ולא חובת קרבן מוסף, ואינו ענין להזכיר את ניסוך המים עם נסכי המוסף.

ומה שהקשה על דברי הגר"ז דהקטורת דינה לעשות ממנה מעשה הקטרה, ואינה עולה לצבור ולא מכפרת, [וכ"כ בשו"ת רדב"ז ח"ב סי' תרצ"ז], א"כ למה תיקנו אמירת פרשת הקטורת בכל יום. כבר תמהתי בזה בס' משנת חיים שמות סי' ק"ה, עי"ש מש"כ בזה.

***

הרה"ג רבי זאב מנדלסון שליט"א

אפריון נמטיה להגר"ב גרוסברד שליט"א שהעלה על שולחן מלכים את הדיון בנושא של "ונשלמה פרים שפתינו". ומה שדן אם נאמר 'ונשלמה פרים שפתינו' רק לגבי קרבנות שהציבור חייבין או גם כלפי קרבנות שהם מעבודות המקדש ואינם חובת הציבור, לכאוי' היה אפשר שישוד הנידון תלוי במחלוקת המג"א סימן מ"ח עם שאר האחרונים, שהמג"א בתחילת הסימן כתב שפרשת הקרבנות יאמר בעמידה דוגמת הקרבנות שהיה בעמידה, אבל השערי תשובה (סק"א) והפרמ"ג הביאו מהתבואות שור שלשון 'הקרבתי' קאי על הבעלים שנתן לכהן, וא"כ א"צ לעמוד בשעת אמירת פרשת הקרבנות.

הרי שהמג"א סובר שבאמירת הקרבנות נחשב כאילו הקריב ממש, ולכן צ"ל בעמידה, אבל התבו"ש סובר שהאמירה היא כנגד הבאת הקרבן ולא כנגד ההקרבה.

ולפי"ז יתכן שלפי"ד התבו"ש שאמירת פרשת הקרבנות כנגד הבאת הקרבן לכהן א"כ ה"ז שייך דוקא בקרבן שיש לו

בעלים או בק"צ שעולים לחובת הציבור, אבל בשאר עבודות המקדש וכן קרבנות וקטורת שאינם עולים לחובת הציבור ואין לציבור תורת 'מביא' בהם, אכן ל"ש עליהם אמירה בתורת ונשלמה פרים. אבל לפי"ד המג"א שהאומר נחשב כמקריב א"כ ה"ז שייך לא רק בקרבנות שעולים לחובת הציבור, אלא בכל הקרבנות והעבודות של המקדש, כי האומר נחשב כאילו הוא עצמו עבד והקריב.

אבל האמת שא"א לומר בדעת המג"א שכל מי שאומר נחשב כאילו הוא עצמו עבד והקריב במקדש ושלכן צריך לומר בעמידה, דא"כ ליבעי נמי בגדי כהונה וכדומה. ומן הגר"ק שליט"א הוכיח מדברי המג"א בזית רענן ילקו"ש ירמיהו פרק ל"ט, שדעת המג"א עצמו שרק כהן האומר את פרשיות הקרבנות נחשב כאילו הוא עצמו הקריב אבל ישראל האומר אינו נחשב כמקריב, ויל"ע בכל זה.

***

הרה"ג רבי אברהם מרדכי דז"אלאווסקי שליט"א

מה שכתב בגליון כ"ז דלא שייך 'ונשלמה פרים' על מנחת העומר ושתי הלחם שאינם מדיני הקרבן אלא מדיני היום, עי' בספר ברכי יוסף או"ח סימן ת"צ אות א' שכתב קצת באופן אחר דקרבן העומר וכבשי העצרת נקראים חובת היום ואינם נקראים מוסף עכ"ל. וכוונתו דבתפלה מזכירין רק הקרבנות של תמידין ומוספים ולא שאר קרבנות הבאים עם שתי הלחם שהם נקראים חובת היום, כמבואר חילוק זה במס' יומא ג' ע"א עיי"ש.

***

מחוסר בגדים במי שלא נצטווה

הגאון רבי חיים מאיר הלוי שטינברג שליט"א

בגליון כ"ז כתב ידידי הרה"ג אהרן מאיר שליט"א ע"פ התוס' בקדושין ל"ו דכהנים קטנים לא נחשבין מחוסרי בגדים, הואיל ולא נצטוו על הבגדים, כמו נשים.

אמנם כ"ה בתוס' הרא"ש שם, וכן הבין המקנה בדברי התוס' הנזכר, אך המהרי"ט ביאר בדברי התוס' דאמנם נשים לא היו יכולות לעבוד בלי בגדי כהונה, אלא שאם עבדו בלא בגדים אין בזה חילול עבודה, ומשום דחילול עבודה במחוסרי בגדים הוא רק במי שנצטוו בהן. ועי' ביאור דבריו במשנת חיים קדושין עמ' רח"צ.

***

בניית מעלות למזבח

הגאון רבי חיים מאיר הלוי שטינברג שליט"א

בגליון כ"ו כתב ידי"ג הג"ר יעקב דוד אילן שליט"א לחדש דמלבד האיסור לעלות על המזבח במעלות שהוא בלאו, נכלל בלאו זה גם עשיית מעלות למזבח, דהעושה מעלות למזבח - אף שלא עלה עליהם - עובר בהאי לאו.

ובגליון כ"ח כתבתי לתמוה על חידוש זה, שהרי בתורה נזכר רק "ולא תעלה במעלות וגו'", ומנא לן לחדש דהלאו הזה כולל עשיית מעלות למזבח בלי עליה על המעלות.

וידידי הגאון הנז' הגיב על זה, כי האיסור לעשות מעלות למזבח בכלל האי לאו, אינו חידוש שלו, אלא הוא מבואר

ומפורש בקדמונים. ועוד חזון.

***

ברכה על חלק מהמצוה

הגאון רבי חיים מאיר הלוי שטינברג שליט"א

בגליון כ"ו הבאתי את דברי הפמ"ג שתמה על השיטות דכל ספירת ימי העומר היא מצוה אחת, למה מברכין בכל יום על ספירת העומר. ומבואר מדבריו דאין לברך ברכת המצוות על חלק ממצוה אלא על עשיית מצוה שלימה. וכ' להעיר לפ"ז אין כהנים מברכין ברכת המצוות על אכילת קדשים פחות משיעור, והרי הוי רק חלק ממצוה.

ובגליון כ"ז כתב הרה"ג ר' מאיר שמחה כהן שליט"א דכבר נשאל בזה מו"ר הגרי"ג אידלשטיין שליט"א, והשיב נחרצות שאין שיטה דכל הספירה היא מ"ע אחת, אלא כל יום היא מצוה בפ"ע, רק אם לא ספר תו לא יספור משום דבעינן "תמימות".

ואין בזה תשובה על תמיהתי, שהיתה לפי המבואר בפמ"ג דעל עשיית חלק ממצוה אין מברכין ברכת המצוות, למה כהן מברך ברכת המצוות על חלק ממצות אכילת קדשים.

***

הרה"ג רבי יעקב גד קלוימן שליט"א

כולל קדשים - "שיח אחים"

לכבוד מערכת הגליון הנכבד תורת הקרבנות

דבר מה שנקטו בגליון כז כדבר פשוט שמצות ספירת העומר אינה נחשבת למצוה אחת אפילו לשיטת הבה"ג, ומאי דס"ל לבה"ג שאם לא ספר יום אחד שוב לא יספור הוא רק משום שס"ל שדין"תמימות" הוא לעיכובא - אמנם התוס' במגילה כ: כתבו בדעת הבה"ג דהוא משום דבעינן תמימות וליכא, וכ"כ הרא"ש בשלהי פסחים בדעת הבה"ג, אולם הרא"ש שם הביא להקשות על הבה"ג וז"ל - "ואין נראה לר", דכל לילה ולילה מצוה בפני עצמה היא. ובפשטות למד הרא"ש שלבה"ג אינו כן, אלא כל הספירה היא מצוה אחת.

ובאמת שכ"כ בכתבי הגרי"ז במנחות סו. דלבה"ג ילפינן מתמימות דהכל מצוה אחת. והוסיף שם - "והא דמברכין בכל יום, משום דכן הדין בכל המצוות כ"ז שלא קיים את כולה דמברכין גם על חלק ממנה", ולכאורה זה דלא כדברי הגר"מ שטיינברג שליט"א דאין לברך על חלק מהמצוה.

אולם בודאי שיש לחלק בזה - דספירת העומר אף שהיא מצוה אחת מ"מ היא מצוה שיש בה כמה חלקים (לספור כל יום ויום, ואכ"מ) וכ"א עומד לעצמו, וביחד מתקיימת המצוה בשלמותה, משא"כ פחות מכזית מהקרבת דאינו חלק שיש לו חשיבות לעצמו, והוא רק חלק מהכזית השלם, ולכן לא תהיה בו ברכה לעצמו.

וכבר עמד הקר"א במנחות שם על דברי הבה"ג - דמחד ס"ל להתמימות מעכב ואם לא ספר יום אחד שוב לא יספור, ומאידך ס"ל דאם לא ספר בלילה יספור ביום אף שחסר בתמימות, ומוכח שהתמימות לא מעכב (ואף שכתבו תוס' במגילה שיספור בלא ברכה, מ"מ מעצם זה שממשיך לספור מבואר דהתמימות לא מעכב, ואכ"מ).

ומוכח מזה - דהספירה שבכל יום עומדת לעצמה ולכן כבר

אפ"ל דאף שהדין התמימות שלגבי ספירת כל יום אינו מעכב, אף שהדין תמימות שבכללות הספירה מעכב, וע"ע תרה"ד ל"ז, ואכמ"ל.

והעולה מהדברים - דאף שבאמת נקט הגרי"ז בדעת הבה"ג שספירת העומר היא מצוה אחת, מ"מ אפשר לברך בכל יום אף שהוא רק חלק מהמצוה משום דהיא מצוה אחת המורכבת מחלקים שלכל אחד יש חשיבות לעצמו, ולא דמי לחצי זית שאין לו קיום לעצמו.

***

גדר קידוש הזבן ברצפת העזרה

הרה"ג רבי יעקב גד קלוימן שליט"א

כולל קדשים - "שיח אחים"

עוד נכתב בגליון להעיר - דאין הקידוש של הרצפה והבגדי שרת נחשבים לקידוש אחד, דבבגד"כ הקידוש הוא בלבישה, וברצפה ע"י שעומד עליה, והוסיף שם - דקידוש הרצפה משום שירות הוא.

ועיין בשפ"א זבחים כד. שלמד בדעת תוס' שם (שנקטו דילפינן דין חציצה ברצפה מחציצה של בגד"כ) דהוא משום - "דכמו שצריך להיות גוף הכהן מחופה בבגדי קדש, כ"כ עקבי רגליו צריך להיות על רצפה המקדשת", ובפשטות מבואר מדבריו דהוא אותו גדר של קידוש. ועעי"ש מה שהעיר על זה.

ומש"כ הכותב בגליון דקידוש הרצפה משום שירות הוא - אמנם תוס' בזבחים קי. ד"ה "מין במינו" כתבו כן דבעומד על רגל חבירו פסול משום שאינו דרך שירות, מ"מ כבר הקשה ע"ז הרעק"א שם, ועיין מש"כ בכתבי הגרי"ז זבחים כו. שביאר דאין כונת התוס' דהחסרון משום דרך שירות.

וע"ע מה שנתבאר בכל זה בספר "מגד יעקב" בסימן מ"ט באות ג, ד.

***

ממיר בכור ומעשר בבעל מום

הגאון רבי חיים מאיר הלוי שטיינברג שליט"א

בגליון כ"ז כתב הרה"ג ר' יצחק ק. שליט"א להוכיח דיש איסור להמיר בכור או מעשר על בע"מ משום מקדיש בע"מ אף שמעיקרא אינו עומד להקרבה, מתמורה ז' א' דהמקדיש בע"מ לדמי נסכים גם עובר משום מקדיש בע"מ משום דבזיא מילתא.

ולכאורה יש לחלק דמקדיש בע"מ לדמי נסכים, הא חלה עליו קדושה לדמי נסכים, ואמנם הוא עצמו לא קרב מ"מ דמיו יקרבו לנסכים, וע"ז אמרו דיש בזה איסור דמקדיש בע"מ, הואיל ובזיא מילתא. אבל תמורת הבכור והמעשר אינה קריבה כלל לא היא ולא דמיה, ולא חלה עליה שום קדושה לענין הקרבה, ובזה י"ל דלא נחשב בזיא מילתא אם ממיר על בע"מ.

***

הטעם לפטור כהנים מציצית בזמן העבודה

הרה"ג רבי יעקב יונה שליט"א

בגליון כ"ז הובא שהכהנים לא יכלו ללבוש ציצית בזמן העבודה מחמת ייתור בגדים, ודנו שם על הברכה שצריכים

לברך על הלבישה לאחר העבודה.

אמנם יש לדון בהנחה זו, דהנה כתב הרמב"ם (בפ"י מכלי המקדש ה"ה), דאסור לייתרו ב' אבנטים או ב' מכנסיים, ולמדו הרבה אחרונים דס"ל שאין איסור ייתור בגדים בבגדי חול אלא רק בבגדי כהונה (עי' מרומי שדה שהאריך להוכיח זה מכמה הל' בר"מ, וכן בכתבי הגרי"ז ובחזון יחזקאל, ובאבן האזל על הר"מ שם. והאריכו עוד ליישב שיטתו מכמה סוגיות דמשמע שיש ייתור בבגדי חול ואכמ"ל בזה, אולם ממשמעות המהר"י קורקוס והכס"מ לא נראה שלמדו כן בדעת הר"מ. ואכמ"ל). ולפי זה מנ"ל באמת שלא לבשו עוד בגד עם ד' כנפות כדי להתחייב בציצית.

ונראה להציע בזה שהכהנים פטורים מציצית בזמן העבודה אף בלא איסור ייתור בגדים, וזהו בהקדם דברי הגמ' בערכין דף ג' ע"ב, הכל חייבים בציצית כהנים לויים וישראלים, והקשו בגמ' פשיטא, ותירצו כהנים איצטריך ליה ס"ד אמינא הואיל ואיתקש כלאים לציצית, נימא מאן דאסור בכלאים חייב בציצית ומאן דשרי בכלאים אינו חייב בציצית, וכהנים הרי הותרו בכלאים בבגדי כהונה, קמ"ל דנהי דאישתרי בעידן עבודה בלא עידן עבודה לא אישתרי.

ויש להסתפק במסקנת הגמ' דלא נפטרו מלבישת ציצית, האם הכוונה דכיון שהותרו בכלאים רק בזמן עבודה אי"ז פוטר כלל מציצית גם בזמן העבודה והרי הם חייבים בה ככל ישראל, וכ"כ בהפלאה בערכין שם, דבהו"א סברו דכיון שבזמן העבודה יש היתר כלאים ולכן פטורים לגמרי מציצית, וקמ"ל דאף בזמן העבודה אין כאן היתר לאיסור כלאים שהרי אינם לובשים את הבגדים 'להנאה' רק למצות לבישה, וא"כ לא הותרו כלל בכלאים, וכ"כ החת"ס שבגדי כהונה אין איסור כלאים כלל. וכן ביארו בדברי התוס' במנחות דף מ' ע"ב סוד"ה תכלת עי"ש.

אולם במנ"ח (מצוה צ"ט ד') מבואר באופ"א, שהקשה לפי דעת הרמב"ם שהמעיל של הכה"ג היה פתוח עם ד' כנפות ומ"מ לא היה לו ציצית, א"כ אמאי לא אמרו בגמ' דס"ד שכהנים יפטרו מציצית מזה שהותר לו לילך בלא ציצית במעיל, וגם ע"ז שייך תירוץ הגמ' שם דלא מצינו שפטור אלא בעידן עבודה שבזה ראינוהו הולך בלא ציצית. [וכתב שהקשה כן לכמה לומדים והיתה לקושיה עצומה בעיניהם, אבל לבסוף דחה דבגדי הכהונה אינם של הכהן וכשאלים דמי ופטורים מציצית]. ומבואר בדבריו שלאחר תירוץ הגמ' נשארה הסברא לפטור כהנים מציצית, אלא שהצטמצם זמן הפטור רק לעידן עבודה, ולכן גם ממעילו של כה"ג אפשר ליישב כן ודו"ק.

ויותר מפורש כן במעשה חושב [לבעל הנפש חיה, בערכין שם], שהביא את מחלוקת הר"מ והראב"ד (בפ"ח בכה"מ הי"א) דלהר"מ היתר כלאים בבגדי כהונה הוא רק בשעת עבודה, ואילו להראב"ד מותר כל היום במקדש ללכת עם הכלאים בבגד"כ.

והקשה להראב"ד אמאי קתני 'הכל חייבים בציצית כהנים לויים וישראלים' ומשמע שכולם חייבים בשווה הא כהנים פטורים מציצית כל היום בהיותם במקדש שהרי מותרים במקדש בכלאים, ומבואר דס"ל דהדרשא קיימת לענין 'עידן עבודה'.

והוסיף דלהרמב"ם אילה"ק כן על זמן העבודה דניתני שהם פטורים מציצית, דבעידן עבודה ממילא אינם שייכים בציצית כיון דהוי ייתור בגדים אם ילבשו ציצית [דס"ל דלא כהנך אחרונים בדעת הר"מ אלא דיש ייתור אף בבגדי חול].

וא"כ לפי"ד המנח"ח והמעשה חושב הרי יש פטור לכהנים בציצית בזמן עבודה לדעת הרמב"ם [שרק אז מותרים בכלאים], וא"כ באמת להנך אחרונים אין הכהנים צריכים ללבוש בגד נוסף עם ד' כנפות בביהמ"ק כיון דבשעת עבודה הם פטורים לגמרי מציצית. ושלא בזמן עבודה חייבים מיד להוריד הבגדים לדעת הר"מ, וא"כ ודאי חייבים בציצית דכבר אין שייך בזה ייתור בגדים, וצ"ת בכל זה.

***

קבורת כהן גדול שמת בבגדי לבן

הרה"ג רבי גימפל ליפשיץ שליט"א

הנייתי לקבל גליונכם, וראיתי שכמה ת"ח דנו שם אם כה"ג מת לבוש בבגדי לבן אם מותר לקברו עם הבגדים, דאין עושין מצוות חבילות חבילות.

ונראה דיש לדון אם בכה"ג יש הדין של אין מצות חבילות חבילות, דהנה איתא בסוטה דף ח' ע"א שאין רוצעין ב' עבדים כאחת משום שאין עושין מצוות חבילות חבילות. ופרש"י [ד"ה בכהן] בבי"ד אחד ובאדון אחד, ומשמע ברש"י דבי"ד אחד ובב' אדונים שפיר רוצעין ב' עבדים. והקשו בתוס' ד"ה כאן דהלא תניא שם שכהן אחד אינו מטהר ב' מצורעין כאחת, וא"כ מן הדין היה לאסור לרצוע ב' עבדים בבי"ד אחד אף שהמה של ב' אדונים.

והקשה המהרש"א על קושית התוס' דעיקר דינא דחבילות תליא באדון כי הוא לבדו עושה הרצועה, וא"כ אדון אחד אסור לרצוע ב' עבדים, אך ב' עבדים ודאי שרי אף בבי"ד אחד, וכמו דב' כהנים יכולים לטהר ב' מצורעים.

וכתב הפמ"ג או"ח סי' קמ"ז בא"א ס"ק י"א בישוב דעת התוס', דיסוד איסורא דמצוות חבילות לא תליא בעשיית הרצועה בלבד, אלא אף בהעמדת ב' העבדים לרצועה אסור, ולכן אף שהרצועה נעשית בזה אחר זה בב' אדונים מ"מ אסור משום העמדתם, ולכן דעת התוס' לאסור בבי"ד אחד לרצוע ב' עבדים אף בב' אדונים שהרי בבי"ד אחד מעמידים ב' העבדים כאחת.

מבואר מהנ"ל, דהדין של אין עושין מצות חבילות תלוי במי שיש עליו ב' חיובים, כגון אדון שיש לו ב' עבדים, או בי"ד שיש להם ב' עבדים להעמדה, שלא יעשה ב' החיובים ביחד דאין עושין מצות חבילות חבילות. אבל בנ"ד בכה"ג שמת חיוב הקבורה הוא על המשפחה, וחיוב הגניזה של הבגדים הוא על אנשי המקדש, ובפרט דבגדי כה"ג היה משל ציבור כמבואר ביומא דף ל"ה ע"ב, וברמב"ם הל' כלי המקדש, ואין החיוב כלל על הקובר, וא"כ לא שייך לדון כאן הדין של אין עושין מצוות חבילות. ויעויין עוד במג"א סי' קמ"ז שהאריך לבאר שיטת התוס' והרמב"ם בב' מוהלים וגם לפי ביאורו בדעת הרמב"ם א"ש מה שכתבנו ואכמ"ל.

ועוד נראה דאין לדון בני"ד אין עושין מצות חבילות חבילות, דהנה בכל הש"ס מצינו הדין של אין עושין מצות חבילות חבילות, כשיש עליו חיוב לעשות ב' מצוות נפרדים, והוא רוצה לצרפם לעשות ביחד, בזה שייך סברת התוס' רש"י ותוס' בסוטה והרשב"ם בפסחים דף ק"ב ותוס' במו"ק דף ח' ע"ב ד"ה לפי, [א] שלא יהיו נראה עליו המצוות כמשא, ב] כדי שיהא לבו פנוי למצוה אחת. אולם בנ"ד קרה מקרה שהכה"ג מת בבגדי לבן הנה נצטרפו כבר ב' החיובים ביחד, ואין האדם הולך לצרף ב' מעשים, רק הוא עושה מצוה אחת של קבורה

ביאור תיבת 'לבניהם' באיזהו מקומן

הרה"ג רבי אברהם מרדכי דזיאלאווסקי שליט"א

כבוד מזכי הרבים מפיצי הגליון תורת הקרבנות

במה שהקשה בגליון כ"ז על המשנה שהמורם נאכל 'לבניהם' באיזה בנינים איירי, עיין בשפת אמת על המשנה שם דקאי על בנייהם הקטנים דס"ד דאכילת קדשים הוי עבודה ולא נאכל לקטנים שאינם ראויים לעבודה קמ"ל.

***

הרה"ג רבי שלו' מרדכי יהב שליט"א

כבוד מערכת גליון 'תורת הקרבנות', יש"כ על הגליון הנפלא

בגליון כז הובא להקשות בהא דתנן בפרק איזהו מקומן גבי תודה ושלמים, דהמורם מהם נאכל לכהנים לנשיהם לבניהם ולעבדיהם, ותמוה באיזה בנינים איירי, דהרי הם עצמם כהנים, ותירצו דאיירי בבנינים שאינם במשמר שלו, וקמ"ל מתני' דכהן העובד זוכה בהן אף לבניו, ואם מת נוטלין בניו את חלקו אע"פ שאינו שייך למשמר של אביו.

והנה בעיקר הקושיא, כה"ג הרדב"ז פ"י ממעשה הקרבנות ה"ה, והשפ"א בזבחים שם, ובשפ"א תירץ דאיירי בכהנים קטנים, אמנם הרדב"ז שם כתב דא"א לומר כן, דהא אף בקדשי קדשים מותר ליתן לכהן קטן וכש"כ הרמב"ם שם ה"ז, ומ"ט רק במורם תתודה ושלמים נאמר דין זה, ועי"ש עוד מש"כ בזה, ולבסוף סיים דעדיין צריך תלמוד.

ולפי"ז י"ל דזה כוונת המשנה דהמורם מתודה ושלמים נאכל לבניהם, ר"ל דכהן פצוע דכא, דאין עליו דיני קדושת כהונה, ואינו יכול לאכול קדשי קדשים, מ"מ מותר באכילת חזה ושוק המורמים מהשלמים, דנהי דאין לו דין כהן, מ"מ הרי הוא בן כהן, וכל שהוא ממשפחת הכהן, מותר באכילת המורם מתודה ושלמים. וא"ש היטב מ"ט נקט לה רק בזה ולא בכל קדשי קדשים.

ושמעתי ממו"ר הגר"א א גרבוז שליט"א (ונדפס בספר מנחת אברהם בכורות לג, א ע"ש עוד) ליישב בזה, דבר"פ הערל תנן דפצוע דכא אוכל בתרומה, ושם (נז, א) איתא דכהן פצוע דכא אינו בקדושתו, ומותר לישא פסולי כהונה, וכ"פ בשו"ע אה"ע רס"ה, ובחלקת מחוקק שם כתב דמ"מ מותר לו לאכול בתרומה, דאפי" עבד כהן אוכל בתרומה. והביאור דנהי דנפסל מקדושת כהונה, מ"מ הרי הוא עדיין במשפחת כהונה, ולפיכך מותר לאכול בתרומה ובמש"כ הרב הכותב לתרץ באו"א, יל"ד אי שייך כהאי גוונא, שהאב במשמר אחד ובנו במשמר אחר, דהא הלשון ראש בית אב, משמע דהכל היה לפי משפחות, ואולי משכ"ל בזמן שחילקו המשמרות משמונה לעשרים וארבעה, דאז חילקו המשפחות, ויל"ד. [גם יל"ד אי שייך ירושה על זכות אכילת קדשים המתחלקין לאנשי משמר].

***

בב' חפצים ואין בזה חסרון של אין אין עושין מצות חבילות חבילות, דאין נראה עליו כמשא' כיון דלא הוא מצרפן ביחד, וגם אין החסרון של אין לבו פנוי דהוא הוא עושה מעשה קבורה אחת בב' חפצים, משא"כ היכא שמצרף ב' מצוות, ופשוט.

והנה בעצם הספק יש עוד לדון האם בכלל מותר לגנוז הבגדי כה"ג עם המת, דהנה הרמב"ם בפרק ח' מהל' כלי המקדש ה"ה כתב, ובגדי לבן שעובד בהם ביום הצום אינו עובד בהם פעם שניה לעולם, אלא נגנזין במקום שיפשוט אותם שנאמר והניחם שם. ומבואר מהרמב"ם שיש לגנוז הבגדי כה"ג במקום שפשוט, ולפי"ז בנ"ד שלא פשוט יש להסתפק אם צריך לגנוז אותם כמו שגונזין בכל שנה או לא.

והנה הגרי"ז בכריתות דף ו' מביא מאבות דר' נתן שהחייב של גניזת בגדי כה"ג הוא כמו גניזת כלי שרת שבלו עיי"ש. וברמב"ם פרק א' מהל' כלי המקדש הט"ו כתב, סכין שנשמט מן הנצב או שנפגם אין מחזירין אותו ולא משחזין אותו אלא גונזין אותו בצד ההיכל בין הקודש והאולם לדרום וכו'. ולכא' ה"ה בגדי כה"ג שטעונים גניזה צריך לגנוז שם כמו כלי שרת שבלו. אולם הרמב"ם כתב שגונזין במקום שפשוט וצ"ע. וראיתי שת"ח אחד העיר היכן גונזין הבגדי כהונה, ולפי המבואר צריך לגנוזן כמו כלי שרת שבלו, או במקום שפשוט, עכ"פ צריך לגנוזן בקודש וא"א לגנוזן חוץ למקדש בבית הקברות עם הכהן גדול.

***

ברכה על התפילין לאחר העבודה

הרה"ג רבי בנימין גרוסברד שליט"א

מש"כ הגר"ב ברשנקו שליט"א בגליון האחרון לדון בכהן החולץ התפילין ע"מ להניחם מיד לאחר גמר העבודה, שאם היתה דעתו לכן בשעה שחלץ א"כ לחזור ולברך וכמש"כ המשנ"ב.

איברא דיש לדון למעשה דהמשנ"ב מיירי במי שחולץ תפילין ע"מ להניחם מיד עוד פעם וכמו שכתב בלשונו "כשסלקו היה דעתו להחזירם תיכף", שבזה פסק שהברכה שבירך בפעם הראשונה מהני גם להנחה השניה, אבל אם פשוט על דעת להניחם לאחר זמן בזה יתכן שצריך לחזור ולברך.

והנה המשנ"ב ציין לסימן ח' (סעיף יב-טו) ושם נחלקו הדעות, דהרמ"א לא הזכיר לכמה זמן הוא פושט את הטלית אבל המג"א (ס"ק יח) כתב בדעתו לחזור וללבוש מיד, ומשמע שאם פשוט ע"מ לחזור וללבוש לאחר זמן צריך לחזור ולברך בעיטוף השני, והבאר היטב (ס"ק טז) הפליג הזמן שאם פשוט בשחרית על דעת לחזור וללבוש במנחה שצריך לחזור ולברך, ולא נתפרש מה הדין בשעור זמן פחות מזה, וצ"ע לדינא.

ועכ"פ לעניינינו בכהן בחולץ התפילין ע"ד להניחם לאחר גמר העבודה, יש לדון האם צריך לחזור ולברך, ומשום שאין דעתו לחזור וללבוש אלא רק לאחר גמר כל העבודה.

***

ספרים חדשים בהלכות הקודש והמקדש

אוצר דינים "תורת הקרבנות" - הלכות מחצית השקל, תרומת הלשכה ותרומה חדשה. כל הדינים הנוגעים לעניגא דיומא בימים אלו, מסודרים דבר דבור על אופניו. נכתב בס"ד על ידי הרה"ג רבי שמשון הלוי דינר שליט"א ויצא לאור ע"י המכון. ניתן לקבל גם בדוא"ל.

לעדכון ספרים חדשים בהלכות הקודש והמקדש נא לשלוח עותק למערכת בדוא"ל: korbanot@okmail.co.il

בהלכות הפסח ביאורים וספקות בהלכה

שחיטתו, והתוס' חלקו וכתבו שהלויים היו אומרים אותו, והוכיחו כן מדברי התוספתא.

וראה בחידושי מרן הרי"ז הלוי על הרמב"ם הלכות קרבן פסח שחידש דהכל מודים שהלויים היו אומרים אז הלל, וזו היתה השירה של קרבן פסח, וכמבואר להדיא בערכין (י' ע"א) שבי"ב ימים בשנה החליל מכה לפני המזבח, בשחיטת פסח ראשון ובשחיטת פסח שני וכו', ופירש"י דבשעת הקרבה היה שיר זה והיו הלויים משוררים בפה את ההלל והחלילים מחללים.

ומחלוקת הראשונים הוא האם גם שוחטי הפסחים היו אומרים אותו, שלדעת התוס' כל דין אמירת ההלל הוא רק ללויים כשאר כל מצות השירה שעל הקרבנות, ולדעת רש"י יש דין מיוחד בק"פ שמלבד אמירת השירה על ידי הלויים, גם מקריבי הפסחים עצמם אומרים את ההלל, כיון שהקרבן טעון הלל בעשייתו.

ומעתה כלפי אמירת הלל של הלויים נראה לכאורה דלא שייך הברכה אקב"ו לקרוא את ההלל, שהרי אין כאן מצוה מיוחדת של קריאת הלל, רק הוא דין שירה שבכל השנה, וכן מסתברא כלפי כל הי"ב ימים שהיה החליל מכה לפני המזבח דלא שייך לומר על קריאת ההלל.

ומיהו יתכן לומר שבכל השנה היו מברכים על אמירת השירה, ומצאתי שכ"כ בשו"ת יהודה יעלה למהר"י אסאד (יו"ד סימן שנו"ו), וז"ל: ועכ"פ נ"ל דודאי היו הלויים מברכים תחלה על עבודתם זו מצות השיר, והביאו בקצרה בדרך חכמה להגר"ח קניבסקי שליט"א (הלכות כלי המקדש פ"ג ה"ב סק"ט).

אכן לדעת רש"י שהכתות בעצמם ג"כ אומרים את ההלל, יתכן שמברכים עליו, כיון שלהם יש מצוה מיוחדת בקריאת ההלל.

גזר ההלל בשחיטת הפסח

אכן באמת גם כלפי הישראלים עצמם אין זה ברור שהיו מברכים על קריאת ההלל, דהנה כלפי אמירת ההלל בליל הפסח על סדר הכוסות נחלקו הראשונים האם מברכים על קריאתה, ויש בזה כמה וכמה דיעות ונמוקים שונים לכאן ולכאן.

ודעת רב האי גאון ועוד כמה מן הגאונים שאין מברכים על ההלל, מפני שאין אומרים אותו בתורת קורין את ההלל רק בתורת אמירת השירה, ובזה לא תקנו חז"ל ברכה.

ויש לדון לפי דבריהם האם ההלל שאומרים בעת שחיטת הפסח הוא ג"כ בתורת שירה וממילא אין מברכים, או שמא רק בעת הסדר הוא בתורת שירה שאומרים אותו על היין וגם הוי ממש שעת הגאולה וחייב אדם לראות א"ע כאילו הוא יצא ממצרים, משא"כ בעת השחיטה הוא בגדר קריאה. [ומלשון המשנה בפסחים (צ"ה ע"א) שהסמיכה את ההלל באכילה להלל שבעשייה, אין הוכחה שלשניהם יש גדר אחד].

ולכאורה יש להוכיח ששניהם בגדר שירה מהא דאיתא שם בגמרא (צ"ה ע"ב) דילפינן דאין הלל בשחיטת פסח שני מקרא ד"השיר יהיה לכם כליל התקדש חג", לילה המקודש לחג טעון הלל, לילה שאין מקודש לחג אין טעון הלל. ומ"מ טעון הלל בעשייתו. מאי טעמא, איבעית אימא לילה קא ממעט, יום לא קא ממעט, ואיבעית אימא אפשר ישראל שוחטין את פסחיהן ונטלין את לולביהן ואין אומרים הלל. ואם איתא שרק הלל בלילה הוא מדין שירה א"כ האיך שייך למעט מפסוק זה על עת השחיטה וע"כ דגם זה בתורת שירה, וק"ל.

עוד יש להביא סמך שאמירת הלל בליל פסח ובעת שחיטתו שוין ושניהם הם בגדר שירה, דהנה במסכת ערכין (י' ע"ב) נמנו

יסוד חיוב השמחה בערב הפסח

הרה"ג רבי דוד מנחם רייכמן שליט"א

בסוגיית הגמ' בפסחים ס"ט וברש"י שם איתא דהטעם להבאת החגיגה הבאה עם הפסח כדי שיהא הפסח נאכל על השובע, ולכן מביאין קרבן זה רק במועט, דהיינו כמו שפירש"י שם שהיה הפסח מועט לבני חבורה.

אכן בחינוך מצינו טעם אחר במצוה תפ"ז וז"ל 'שלא להותיר מבשר חגיגת י"ד וכו' והוא הקרבן הבא עם הפסח להגדיל השמחה'. ובהמשך הדברים חזר וכפל דבריו, שמצות הפסח מצוה גדולה היא ויסוד חזק בתורתנו, ע"כ נצטוונו לעשות יום שחיטתו יום שמחה, עי"ש עוד בדבריו הנפלאים מבואר בדבריו שלא רק בזמן אכילת הפסח שהוא יו"ט יש מצות שמחה, אלא אף בשעת שחיטתו יש מצוה להרבות שמחה ולהקריב לצורך זה קרבן חגיגה.

וכיוצא בזה נתבאר ברמב"ן בסה"מ שורש א' (עמ' לו-לח בהוצאת פרנקל), שאמירת ההלל בשחיטת הפסח ובאכילתו היא מן התורה וכו', וזהו מחמת שיש מצוה לשמוח באכילת ושחיטת הפסח, ולכן נתחייבנו באמירת ההלל שהוא גורם שמחה.

וכע"ז איתא במכתבו של הגרעק"א לערב פסח (שנדפס בספר חוט המשולש עמ' ר"ה), וז"ל גם צריך להזכיר בענין ערב פסח, כי בזמן שהיו ישראל שרויין על אדמתן היה לנו יו"ט בשמחה ובשחיטת הפסח ובקריאת ההלל וכו'.

ומעתה יש לתמוה, דבשלמא לדעת בן תימא שקרבן החגיגה הוא חובה מן התורה, מובן היטב מש"כ החינוך שהתורה חייבה קרבן זה כדי לשמוח בזמן שחיטת הפסח, וכשם שנתחייבנו בהלל מן התורה לדעת הרמב"ן, אבל לרבנן דבן תימא דאין חגיגת י"ד חובה מן התורה אלא רשות, צ"ע אמאי אינה חובה, והרי ישנו חיוב שמחה מיוחד בעת שחיטת הפסח, ומאי שנא ממצות קרבן חגיגה שאינה אלא רשות מדין אמירת ההלל שהוא חובה.

***

ברכה על קריאת ההלל בשחיטת הפסח

הרה"ג רבי אליעזר הכהן רבינוביץ שליט"א

איתא במשנה בפסחים (ס"ד ע"א), קראו את ההלל, אם גמרו שנו, ואם שנו שלשו, אף על פי שלא שלשו מימיהם וכו'.

ולא נתפרש בש"ס ובראשונים האם יש לברך על קריאה זו של ההלל. והנה בספר 'קרבן פסח כהלכתו' להרה"ג רבי משה זאב זארגער שליט"א (אות מ"ד) כתב בפשיטות שהיו מברכים אקב"ו לקרוא את ההלל, [אלא שנסתפק (באות מ"ה) בנוסח הברכה האם הוא בא"י אמ"ה, או שמא בא"י אלקי ישראל מן העולם עד העולם ככל חותמי ברכות שבמקדש]. ואולם לענ"ד לאו מילתא פסיקתא הוא, וכפי שיתבאר.

הקוראים את ההלל

והנה הראשונים נחלקו מי אומר הלל זה, לדעת רש"י שם כל כת וכת בשעה שהיו שוחטים היו אומרים הישראלים בשעת

נעילת דלתות העזרה בין הכתות בכהנים או בלויים

בפסחים סד. נכנסה כת ראשונה נתמלאה העזרה, נעלו דלתות העזרה, ופירשו רבי יהונתן מלוניל ובפסקי הרי"ד שם, שהכהנים היו נועלים. ולכאורה צ"ב הרי השוערים בבית המקדש היו הלויים.

ונראה דהרי"ד אזיל לשיטתו שכתב בתשובות הרי"ד סי' ט' שרק בהר הבית היו הלויים שוערים אבל בעזרה הכהנים נועלים את הדלתות, (ועי' רש"י יומא יח. ד"ה לר' יהודה, ותוס' ב"מ יא: ד"ה נתון), אמנם בשיטמ"ק ערכין יא: אות ד' בשם תוס' הרא"ש כתב שרק נעילת שערי ההיכל בכהנים אבל שערי העזרה נעילתן ע"י הלויים, ולפי"ז לכאורה גם בקרבן פסח היו הלויים נועלים. ויש לדון דנעילה זו שהיא רק כדי לחלק את הכתות אינה נחשבת עבודה לא של לויים ולא של כהנים ורשאי מי שירצה לעשותה.

***

מינוי שליח לשחיטת הפסח קודם יום י"ד

בקידושין מא: מבואר שלכתחילה שחיטת הפסח צריכה להיות ע"י הבעלים או שלוחם, (עי"ש דילפינן שליחות מקרבן פסח שאחד שוחט עבור כולם), ויש לעיין האם אפשר למנות שליח על השחיטה קודם זמן שחיטת הפסח, שהרי קי"ל דכל מידי דלא מצי עביד לא מצי משוי שליח, ובנזיר יב. מבואר שאפילו אם בשעה שהשליח יקיים את השליחות כבר יהיה המשלח מצי עביד, מכל מקום אם בשעת מינוי השליחות אין ביד המשלח לעשות אינו יכול למנות את השליח עי"ש, ומצינו בשיטמ"ק נזיר יב: בשם רבינו עזריאל, שכתב שאדם יכול למנות שליח לשחוט את פסחו קודם י"ד בניסן, ואע"ג דלא מצי עביד, הואיל ויכול להקנות את הפסח וכל שבידו לאו כמחוסר מעשה דמי, ע"כ. וצריך ביאור מה מועיל זה שיכול להקנות להם את הפסח, שע"ז יוכל להחשב שחיטתן כאילו הוא שוחט.

ואפשר לומר באופו אחר עפי"ד המל"מ פ"ד מהלכות אישות ה"ז שבדבר שהוא מחוסר זמן אין חסרון של דבר שלא בא לעולם ומקרי בידו, דזמן ממילא אתי, ולפי"ז י"ל שגם לענין מינוי שליחות אמרינן הכי שיכול לעשות שליח קודם הזמן דזימנא ממילא אתי. [ועי' תוס' נזיר שם שמדמים דין זה של מינוי שליחות בעוד שלא מצי עביד לדן דשלב"ל לענין בידו].

עוד יש לומר דכלל זה שצריך המשלח להיות מצי עביד בשעת מינוי השליחות הוא רק בשליחות שמוסר המשלח את כחו כגון בקידושין והפרת נדרים דאיירי בסוגיא שם, משא"כ בשחיטת הפסח דלכאורה הוי שליחות על מעשה השחיטה גרידא [וכידוע מהאחרונים שחילקו בין ב' מיני שליחות], בזה שאינו צריך למסור כוחו לא בעינן מצי עביד בשעת המינוי, וצ"ע.

כל הימים שגומרים בהם את ההלל, ולא קתני שם ההלל של שחיטת הפסח, וכבר עמדו בזה הרמב"ן בשילהי פסחים והר"ן שם, וכתבו שהברייתא לא מנתה הלל של קיום מצוה. ואם נאמר כדברי הגרי"ז שגם הלל של שחיטת הפסח הוא בגדר שירה ממילא ניחא בפשיטות מדוע לא נמנה זה שם, וק"ל.

ושו"ר בחדושי מרן רי"ז הלוי על הרמב"ם בהלכות חנוכה (פ"ג ה"ו) שהרחיב בביאור שיטת הגאונים שאמירת ההלל בליל הסדר הוא בגדר שירה, ודעתו שם שגם דין אמירת ההלל בעת עשיית הפסח הוא בגדר זה של אמירת שירה, וממילא יוצא שאין מברכים על קריאה זו לדעת הגאונים הנ"ל.

אכן אף לפי"ז אין בזה הכרח דקיי"ל כן להלכה, ואף שאין אנו מברכים על ההלל בליל פסח, הרי שם יש עוד נמוקים בראשונים שלא לברך, וכגון מפני שמפסיקים בו, משא"כ בהלל של עשיית הפסח שיש לנו רק את סברת הגאונים שהוא בגדר אמירת שירה.

והנה בכמה וכמה קהילות קודש נהגו לקרות את ההלל בערב פסח בעת אפיית המצות, ויש מהם שנוהגים לקרותו בברכה, וע"כ דפשיטא להו שגם בעת שחיטת הפסח נהגו לקרותו בברכה דאל"ה אין שום מקום לברכה זו, וק"ל.

ואגב יש להעיר בעיקר דברי הגאונים הנ"ל שאין מברכים על אמירת שירה, דלכאורה אין זה מתיישב עם דברי המהר"י אסאד הנ"ל שהלויים מברכים על השירה שבכל יום, ואכמ"ל.

***

הערות בעניני קרבן פסח [עפ"י ספר שער הקרבן]

האם צריכים לשבור את תנורי הפסחים

הנה כלי חרס שבישלו בו חטאת טעון שבירה, ודעת רש"י בזבחים צג: שכן הוא בכל הקדשים, ולפי"ז לכאורה כל תנורי הפסחים טעונים שבירה לאחר הצליה, ואי אפשר לשומרן לשנה הבאה, ובתענית יט. במעשה דחוני המעגל איתא שאמר להם צאו והכניסו תנורי פסחים, ומשמע ששומרים את תנורי הפסחים לשנה הבאה, (ועי' סנהדרין יא. וברמ"ה שם), והקשה הפליתי בסי' ק"ג סק"ו הרי הם טעונים שבירה וכנ"ל, ועי"ש מש"כ בזה.

ובאבות דר' נתן נוסח אחר פרק ל"ט, "עשרה ניסים היו נעשים בירושלים, לא אמר אדם לחבירו אין לי פסח אין לי תנור, וכל התנורים שהיו שם, כיון שהיו צולים את פסחיהם היתה הארץ בולעתם", ע"כ. וביאר בהערות שם שזה כעין מה שמצינו בזבחים צו. לגבי קדירות הנשברות במקדש ששברי כלי חרס שבישלו בהם קדשים ונשברו כמצוותן נבלעים במקומם כדי שלא יהיו אשפתות בעזרה, וכמו כן קאמר באדר"נ שכן הוא גם בירושלים שאין עושים בה אשפתות, ומשמע לכאורה שטעונים שבירה.

***

לקוראי הגליון די בכל אתר ואתר

בס"ד נתקבלו במערכת חידו"ת רבים ונפלאים מאד בעניני הלכות קרבן פסח, שחלקם הגדול נוגע להלכה ולמעשה, אך מקוצר המקום לא היתה לנו האפשרות להכניסם בגליון זה. המערכת מביעה התנצלות לכל השולחים החשובים אשר טרחו ועמלו לכתוב ולשלוח לנו מפרי הגיגיהם, ובעז"ה יפורסמו הדברים הנבחרים בשנים הבאות.

בקשתנו מכל השולחים לגליון, שלא לשלוח מאמרים ארוכים, ובפרט בדברים הדורשים עיון עמוק.

ויה"ר שנזכה לאכול בשנה זו מן הפסחים ומן הזבחים אשר יעלו על קיר המזבח לרצון

זמני היום – ניסן תשע"ה

א	ב	ג	ד	ה	ו	שבת
						שבת ר"ח ויקרא א תמיד של שחר כבש נשחט בהאיר מזרח - 4:31 מוסף שבת שני כבשים קרב בשעה שישיית - חצות 11:48 מוסף ר"ח שער חטאת פר אחד איל אחד שבעה כבשים עולה לאחר מוסף שבת סידור לחם הפנים והקטרת הבזיך לאחר ניסוך היין של כל המוסף תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה בשעה 2:22
ב תמיד של שחר כבש - 4:29 תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה בשעה 2:21	ג תמיד של שחר כבש - 4:28 תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה בשעה 2:21	ד תמיד של שחר כבש - 4:27 תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה בשעה 2:21	ה תמיד של שחר כבש - 4:25 תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה בשעה 2:21	ו תמיד של שחר כבש - 4:24 תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה בשעה 2:22	ז תמיד של שחר כבש - 5:22 תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה בשעה 3:21	שבת צו ה תמיד של שחר כבש נשחט בהאיר מזרח - 5:21 מוסף שבת שני כבשים שעה שישיית - חצות 12:46 סידור לחם הפנים והקטרת בזיכין בין מנחת הנסכים לניסוך היין של המוסף תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה בשעה 3:22
ט תמיד של שחר כבש - 5:20 תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה בשעה 3:22	י תמיד של שחר כבש - 5:18 תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה בשעה 3:22	יא תמיד של שחר כבש - 5:17 תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה בשעה 3:23	יב תמיד של שחר כבש - 5:16 תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה בשעה 3:23	יג תמיד של שחר כבש - 5:14 תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה בשעה 3:23	יד תמיד של שחר כבש - 5:13 תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה - 2:19 לקרב בשבע ומחצה - 2:19 לאחר קטרת ונרות שוחטין הפסחים בג' כנות זריקה הקטרה וצלייה ביום בלבד עד שקיעה"ח - 7:04 אכילה רק בלילה מצאה"כ עד חצות - 12:44 [12:42]	טו תמיד של שחר כבש נשחט בהאיר מזרח - 5:11 מוסף שבת שני כבשים קרב בשעה שישיית - חצות 12:44 מוסף הרגל שער חטאת שני פרים איל אחד שבעה כבשים עולה יש אומרים לאחר התמיד ויש אומרים לאחר מוסף שבת סידור לחם הפנים והקטרת הבזיך לאחר ניסוך היין של כל המוסף תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה בשעה 3:23 יוצאין לקצירת העומר קודם שחשכה (שקיעת החמה - 7:05) וקוצרין מיד במצאי יו"ט זמן ספירת העומר מתחיל לאחר תחילת הקצירה
טז תמיד של שחר כבש נשחט בהאיר מזרח - 5:10 מוסף הרגל שער חטאת שני פרים איל אחד שבעה כבשים עולה, ואחריהם מנחת העומר וכבש העולה, יש אומרים לאחר התמיד ואחריהם עולת ראה ושלי חגיגה. ויש אומרים קודם חצות - 12:44 תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה בשעה 3:23 שריפת הנותר מק"פ ביום עד שקיעת החמה - 7:05 חיוב לינה בירושלים	יז תמיד של שחר כבש - 5:09 תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה בשעה 3:23 יש מחייבין לינה בירושלים	יח תמיד של שחר כבש - 5:07 תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה בשעה 3:23 יש מחייבין לינה בירושלים	יט תמיד של שחר כבש - 5:06 תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה בשעה 3:23 יש מחייבין לינה בירושלים	כ תמיד של שחר כבש - 5:05 תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה בשעה 3:24 יש מחייבין לינה בירושלים	כא תמיד של שחר כבש - 5:03 תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה בשעה 3:24 יש מחייבין לינה בירושלים	כב תמיד של שחר כבש נשחט בהאיר מזרח - 5:02 מוסף שבת שני כבשים שעה שישיית - חצות 12:43 סידור לחם הפנים והקטרת בזיכין בין מנחת הנסכים לניסוך היין של המוסף תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה בשעה 3:24
כג תמיד של שחר כבש נשחט בהאיר מזרח - 5:00 תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה בשעה 3:24	כד תמיד של שחר כבש - 4:59 תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה בשעה 3:24	כה תמיד של שחר כבש - 4:58 תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה בשעה 3:24	כו תמיד של שחר כבש - 4:56 תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה בשעה 3:24	כז תמיד של שחר כבש - 4:55 תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה בשעה 3:24	כח תמיד של שחר כבש - 4:54 תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה בשעה 3:25	כט תמיד של שחר כבש נשחט בהאיר מזרח - 4:52 מוסף שבת שני כבשים שעה שישיית - חצות 12:41 סידור לחם הפנים והקטרת בזיכין בין מנחת הנסכים לניסוך היין של המוסף תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה בשעה 3:25
ל תמיד של שחר כבש נשחט בהאיר מזרח - 4:51 תמיד בין הערבים כבש נשחט בשמונה ומחצה בשעה 3:25	<ul style="list-style-type: none"> • כל זמני היום נכתבו על מנת לעורר את הציפיה והתשוקה להקרבת הקרבנות במועדם ולקיום המצוות המוטלות עלינו בזמנים הנזכרים, יהי רצון שזככה לך. • כל הזמנים לפי אופק ירושלים עפ"י לוח עתים לבינה, וחושבו כדעת הגר"א והקדמונים דמחשבין מנה"ח עד השקיעה. לא צוינו חלקי דקה. • החישוב מנה"ח הנראה עד השקיעה הנראית, שהם מאוחרים מעט ולחומרא, (מלבד סו"ז אכילת קרבן פסח, שבו האיחור קולא, וצוינו זמן נוסף במוסגר לחומרא). • זמן הקרבת תמיד של שחר משהאיר פני כל המזרח. והוא בעלות השחר לחלק מהאחרונים, או מעט אחריו כדמוכח בראשונים בכמה מקומות. אך כיון שלא נתברר זמן זה למומחים בדבר, כתבנו בלוח את זמן עלות השחר, ויש להדגיש שהזמן מכאן ואילך! 					

סדר אמירת קרבן הפסח בערב הפסח לאחר מנחה

האחרונים הפליגו מאד בחשיבות אמירת סדר קרבן פסח ביום י"ד בניסן

כתב בספר "סדר היום": 'וצריך האדם הירא וחרד על דבר ה' לקרוא אותו בזמנו, שתעלה קריאתו במקום הקרבתו, וידאג דאגה על חורבן הבית ויתחנן לפני בורא עולם יהי רצון שיבנה אותו במהרה בימינו'.

ובשל"ה מסכת פסחים: 'וכדי שישלמו פרים שפתינו ראוי לעסוק בסדר קרבן פסח אחר תפילת המנחה וכו', ואם ירצה להארין יותר בחוקיו ומשפטיו מה טוב ומה נעים וכל המרבה הרי זה משובח'.

וכן במשנ"ב סי' תעא ס"ק כב: 'ואחר תפילת המנחה נכון שיתעסק בדיני קרבן פסח, ויחשוב לו הקב"ה כאילו קיים בפועל, ובשל"ה העתיק מסדר היום מה שילמוד כל אדם'.

וכתב עוד בהסכמתו לספר 'עבודת הקרבנות' ח"ב לחתנו הגר"א כהן: 'וכמה הפליגו בזה בבוא ערב פסח ללמוד אז העניינים של עבודת הפסח וכו', וכהיום שאין לנו מקדש ולא קרבנות, יראה עכ"פ ללמוד אז ההלכות של העבודה הזו ויחשוב לו הקב"ה כאילו הקריב בעצמו'.

סדר הקרבת קרבן פסח - מתוך סידור רבי יעקב עמדין

הַכֹּבְשִׁים אוּ מִן הָעֵזִים, זָכַר תָּמִים בְּן שָׁנָה וְשׁוֹחֲטוֹ בְּכָל מְקוֹם בְּעֶזְרָה. אַחַר גָּמַר עֲבוֹדַת תְּמִיד הָעֶרֶב וְאַחַר הִטְבַּת הַנְּרוֹת. וְאִין שׁוֹחֲטִין הַפֶּסַח וְלֹא זוֹרְקִין הַדָּם וְלֹא מְקַטְרִין הַחֶלֶב עַל הַחֶמֶץ.

שֹׁחֵט הַשׁוֹחֵט וְקִבֵּל דָּמוֹ פָּהוּ שֶׁבְּרֹאשׁ הַשׁוֹרֶה בְּכָלִי שָׂרַת וְנוֹתָן לְחֶבְרוֹ וְחֶבְרוֹ לְחֶבְרוֹ. פָּהוּ הַקְּרוֹב אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ זוֹרְקוֹ זְרִיקָה אַחַת כְּנֶגֶד הַסֹּד וְחֹזֵר הַכָּלִי רִיקָן לְחֶבְרוֹ וְחֶבְרוֹ לְחֶבְרוֹ מְקַבֵּל אֶת הַמֶּלֶא וּמְחִיר אֶת הַרִיקָן וְהָיוּ הַכֹּהֲנִים עוֹמְדִים שׁוֹרוֹת וּבִידֵיהֶם בְּזִיכּוֹן שֶׁפֶלֶן כֶּסֶף אוּ פֶלֶן זָהָב וְלֹא הָיוּ מְעוֹרְבִים וְלֹא הָיוּ לְבִזְיָכִין שׁוֹלִים שְׁלֵא גֵיחוּם וְיִקְרָשׁ הַדָּם.

אַחַר כִּף תּוֹלִין אֶת הַפֶּסַח בְּאוֹנְקָלוֹת וּמְפַשֵׁיט אוֹתוֹ כּוֹלוֹ, וְקוֹרְעִין בְּטֵנוֹ וּמוֹצִיאִין אִימורֵין, הַחֶלֶב שֶׁעַל הַקְּרֵב וְיוֹתֵרֵת הַכֶּבֶד וּשְׁתֵי הַכָּלִיֹּת וְחֶלֶב שֶׁעֲלִיהֶן, וְהֵאֱלִיָּה לְעוֹמַת הָעֶצֶה נוֹתְנֵן בְּכָלִי שָׂרַת וּמוֹלְחֵן וּמְקַטְרֵן הַפָּהוּ עַל הַמַּעֲרָכָה חֶלְבֵי כָּל זֶבַח וְזֶבַח לְבָדוֹ בְּחוּל בְּיוֹם וְלֹא בְּלִילָה שֶׁהוּא יוֹם טוֹב, אֲבָל אִם חָל עָרַב פֶּסַח בְּשַׁבַּת מְקַטְרֵין וְהוֹלְכִין כָּל הַלִּילָה וּמוֹצִיא קְרָבֵיו וּמְמַחֶה אוֹתָן עַד שֶׁמְסִיר מִהֶן הַפָּרֶשׁ. שֶׁחִיטָתוֹ וְזִרְיקַת דָּמוֹ וּמִיחוֹי קְרָבֵיו וְהַקָּטֵר חֶלְבֵיו דוֹחִין אֶת הַשַּׁבַּת וְשֹׁאֵר עֲנִינָיו אֵין דוֹחִין.

בְּשִׁלוֹשׁ כִּתוֹת הַפֶּסַח נִשְׁחַט. וְאֵין כֵּת פְּחוּתָה מְשֻׁלוּשִׁים אֲנָשִׁים. נִכְנָסָה כֵּת אַחַת נִתְמַלְאָה הָעֶזְרָה וְנוֹעֲלִין אוֹתָהּ. וּבְעוֹד שֶׁהֵן שׁוֹחֲטִין וּמְקַרְבִּין הַכֹּהֲנִים תּוֹקְעִין, הַחֶלֶל מִכָּה לְפָנֵי הַמִּזְבֵּחַ, הַלְוִיִּים קוֹרִין אֶת הַחֶלֶל. אִם גָּמְרוּ קוֹדֵם שֶׁיִּקְרִיבוּ בָּלֶם שָׁנוּ, אִם שָׁנוּ שְׁלִשׁוֹ, עַל כָּל קְרִיאָה תִּקְעוּ הַרִיעוּ וְתִקְעוּ. גְּמָרָה כֵּת אַחַת לְהַקְרִיב, פּוֹתְחִין הָעֶזְרָה. יִצְתָה כֵּת רֵאשׁוֹנָה, נִכְנָסָה כֵּת שְׁנִיָּה, נִעְלוּ דִלְתוֹת הָעֶזְרָה, גְּמָרָה, יִצְאָה שְׁנִיָּה. נִכְנָסָה שְׁלִישִׁית. כְּמַעֲשֵׂה הָרֵאשׁוֹנָה כִּף מַעֲשֵׂה הַשְּׁנִיָּה וְהַשְּׁלִישִׁית. אַחַר שֶׁיִּצְאוּ פֶלֶן רוֹחֲצִין הָעֶזְרָה מִלְּכֹלֵי הַדָּם וְאֶפִּילוּ בְּשַׁבַּת. אֲמַת הַמַּיִם הֵיחָה עוֹבְרַת בְּעֶזְרָה, שֶׁכְּשׁוֹרְצִין לְהַדִּיחַ הַרְצָפָה סוֹתְמִין מְקוֹם יִצְיַאת הַמַּיִם וְהִיא מִתְמַלְאָה עַל כָּל גְּדוּתִיהָ, עַד שֶׁהַמַּיִם עוֹלִין וְצָפִין וּמְקַבְּצִין אֲלֵיהֶם כָּל דָּם וְלְכֹלֵךְ שֶׁבְּעֶזְרָה, אַחַר כִּף פּוֹתְחִין הַסְתִּימָה וְיוֹצִאִין הַמַּיִם עִם הַלְּכֹלֵךְ. נִמְצָא

רְבוֹן הָעוֹלָמִים, אֲמָה צְוִיתָנוּ לְהַקְרִיב קְרָבֵן הַפֶּסַח בְּמוֹעֵדוֹ בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הָרֵאשׁוֹן וְלִהְיוֹת כֹּהֲנִים בְּעֲבוֹדַתְךָ וְלוֹוִיִּים בְּדוֹכְנֶם וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָם קוֹרִים אֶת הַחֶלֶל, וְעֲמָה בְּעוֹנוֹתֵינוּ קְרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּבִטֵּל קְרָבֵן הַפֶּסַח וְאֵין לָנוּ לֹא כֵּהֵן בְּעֲבוֹדָתוֹ וְלֹא לֹוִי בְּדוֹכְנוֹ וְלֹא יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדוֹ וּנְשַׁלְמָה פָּרִים שֶׁפִּתִּינוּ, לָכֵן יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיְהִיָּה שִׁיחַ שִׁפְתוֹתֵינוּ חָשׁוּב לְפָנֶיךָ כְּאֵלוֹ הַקְּרָבָנוּ אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֵדוֹ וְעַמְדָנוּ עַל מַעֲמָדוֹ וְדָבְרוּ הַלְוִיִּים בְּשִׁיר וְהִלֵּל לְהוֹדוֹת לָהּ וְאֲמָה תְּכוֹנֵן מְקַדְשֶׁךָ עַל מְכוֹנוֹ וְנַעֲלָה וְנִקְרִיב לְפָנֶיךָ אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֵדוֹ כְּמוֹ שֶׁכְּתוּבָה עֲלֵינוּ בְּתוֹרָתְךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עֲבָדְךָ כְּאָמֹר.

(שְׁמוֹת י"ב ג) דַּבְּרוּ אֵל כָּל עַדַת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּעֶשְׂרֵה לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֵׁה לְבֵית אָבוֹת שֵׁה לְבֵיתוֹ: וְאִם יִמְעַט הַבַּיִת מִהְיוֹת מֹשֶׁה וְלָקַח הוּא וּשְׁכֵנוֹ הַקְּרוֹב אֵל בֵּיתוֹ בְּמִכְסֵת נִפְשֹׁת אִישׁ לְפִי אֲכָלוּ תִכְסּוּ עַל הַשֵּׁה: שֵׁה תָמִים זָכַר בֶּן שָׁנָה יְהִיָּה לָכֶם מִן הַכֹּבְשִׁים וּמִן הָעֵזִים תִּקְחוּ: וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמַרְתָּ עַד אַרְבַּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְשֹׁחֲטוּ אוֹתוֹ כָּל קְהַל עַדַת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעֲרָבִים: וְלָקַחוּ מִן הַדָּם וְנָתְנוּ עַל שְׁתֵי הַמְּזוּזוֹת וְעַל הַמַּשְׁקוֹף עַל הַבְּתָיִם אֲשֶׁר יֹאכְלוּ אוֹתוֹ בָּהֶם: וְאֲכָלוּ אֶת הַבָּשָׂר בְּלִילָה הַזֶּה צְלִי אֵשׁ וּמִצּוֹת עַל מְרוֹרִים יֹאכְלֵהוּ: אֵל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נֹא וּבִשָּׁל מִבִּשָּׁל בְּמַיִם כִּי אִם צְלִי אֵשׁ רֵאשׁוֹ עַל פְּרָעִיו וְעַל קְרָבּוֹ: וְלֹא תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בִּקְרָר וְהַנּוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בִּקְרָר בְּאֵשׁ תִּשְׂרָפוּ: וְכִכָּה תֹאכְלוּ אוֹתוֹ מִתְּנִיכֶם חֲגָרִים נַעֲלִיכֶם בְּרַגְלֵיכֶם וּמִקְלָכֶם בְּיָדְכֶם וְאֲכַלְתֶּם אוֹתוֹ בַּחֲפוּזֵן פֶּסַח הוּא לְד':

כִּף הֵיחָה עֲבוֹדַת קְרָבֵן פֶּסַח בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר בְּנִיסָן. אֵין שׁוֹחֲטִין אוֹתוֹ אֶלָּא אַחַר תְּמִיד שֶׁל בֵּין הָעֲרָבִים, עָרַב פֶּסַח בֵּין בְּחוּל בֵּין בְּשַׁבַּת הֵיחָה תְּמִיד נִשְׁחַט בְּשַׁבַּע וּמְחַצָּה וְקָרַב בְּשִׁמוֹנָה וּמְחַצָּה וְאִם חָל עָרַב פֶּסַח לְהִיוֹת עָרַב שַׁבַּת הָיוּ שׁוֹחֲטִין אוֹתוֹ בְּשֵׁשׁ וּמְחַצָּה וְקָרַב בְּשַׁבַּע וּמְחַצָּה וְהַפֶּסַח אַחֲרָיו. כָּל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל אֶחָד הָאִישׁ וְאֶחָד הָאִשָּׁה, כָּל שֶׁיִּכּוֹל לְהַגִּיעַ לִירוּשָׁלַיִם בְּשַׁעַת שְׁחִיטַת הַפֶּסַח חַיִּיב בְּקְרָבֵן פֶּסַח. מְבִיאֵו מִן

אָחַד, וְדִינָה כָּל תּוֹרַת זְבָחֵי שְׁלָמִים. טְעוּנָה סְמִיכָה וּנְסֻכִים וּמִתֵּן דְּמַיִם שְׁתַּיִם שֶׁהֵן אַרְבַּע וּשְׁפִיכַת שִׁירִים לְיִסוּד. זֶהוּ סֹדֵר עֲבוֹדַת קֶרְבֵּן פֶּסַח וְחִגְיָה שֶׁעָמְדוּ בְּבֵית אֱלֹהֵינוּ שִׁיבְנָה בְּמִהְרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

אֲשֵׁרֵי הָעַם שֶׁפָּכַח לֹו אֲשֵׁרֵי הָעַם שֶׁד' אֱלֹהֵינוּ.

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ טוֹב וּמְטִיב הַדְּרָשׁ לָנוּ. שׁוּבָה אֵלֵינוּ בְּהַמּוֹן רַחֲמֶיךָ בְּגִלְגַל אֲבוֹת שֶׁעָשׂוּ רְצוּנְךָ, בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבֵיתְחֵילֶךָ וְכוּנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוּנֵנוּ, וְהִרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוּ וּשְׁמַחְנוּ בְּתִיקוּנוֹ, וְהִשָּׁב שְׁכִינְתְּךָ לְתוֹכֵנוּ וְהִשָּׁב כְּהַנְיָנוּ לְעֲבוֹדָתְךָ וּלְוִיִּים לְשִׁירֵם וּלְזַמְרָם, וְהִשָּׁב יִשְׂרָאֵל לְגִוְיָהֶם וְשָׁם נַעֲלֶה וְנִרְאֶה וְנִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנֶיךָ, וְנֹאכַל שֵׁם מִן הַזְּבָחִים וּמִן הַפְּסָחִים אֲשֶׁר יִגִּיעַ דָּמָם עַל קִיר מִזְבֵּחֶךָ לְרִצּוֹן.

יִהְיוּ לְרִצּוֹן אֱמָרֵי פִי וְהִגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ ד' צוּרֵי וְגוֹאֲלֵי.

תודתנו להרה"ג רבי הלל בריסק שליט"א על נתינת הרשות להדפסת סדר האמירה שבהוצאתו

הַרְצָפָה מְנַקָּה, זֶהוּ כְּבוֹד הַבַּיִת. יִצְאוּ כָּל אָחָד עִם פֶּסָחוֹ וְצִלוּ אוֹתָם. כִּיצַד צוּלִין אוֹתוֹ, מְבִיאִין שְׁפוּד שֶׁל רִמּוֹן תּוֹחֲבוּ מִתּוֹךְ פִּי עַד בֵּית נְקוּבָתוֹ וְתוֹלְהוּ לְתוֹךְ הַתַּנּוּר וְהָאֵשׁ לְמִטָּה וְתִלְהַה פְּרָעִיו וּבְנֵי מַעֲיו חוּצָה לוֹ, וְאִין מְנַקְרִין אֶת הַפֶּסַח כְּשֶׁאֵר בְּשָׂר. בְּשֶׁבֶת אֵינָן מוֹלִיכִין אֶת הַפֶּסַח לְבֵיתָם. אֲלֵא כַּת הָרֵאשׁוֹנָה יוֹצְאִין בְּפִסְחֵיהֶן וְיוֹשְׁבֵין בְּהַר הַבַּיִת הַשְּׁנֵינָה יוֹצְאִין עִם פִּסְחֵיהֶן וְיוֹשְׁבֵין בְּחֵיל. הַשְּׁלִישִׁית בְּמִקּוּמָה עוֹמְדִת. חֲשֻׁכָה יִצְאוּ וְצִלוּ אֶת פִּסְחֵיהֶן. כְּשֶׁמְקַרְיבִין אֶת הַפֶּסַח בְּרֵאשׁוֹן מְקַרְיבִין עִמּוֹ בְּיוֹם אַרְבַּעָה עָשָׂר זָבַח שְׁלָמִים. מִן הַבֶּקָר אוֹ מִן הַצֹּאן גְּדוֹלִים אוֹ קְטַנִּים זָכָרִים אוֹ נְקֻבוֹת וְהִיא נִקְרָאת חִגְיַת אַרְבַּעָה עָשָׂר. עַל זֶה נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה וְזָבַחַת פֶּסַח לַד' אֱלֹהֶיךָ צֹאן וּבֶקֶר, וְלֹא קִבְעָה הַכְּתוּב חוֹבָה אֲלֵא רְשׁוּת מְכַל מְקוֹם הִיא כְּחוֹבָה מִדְּבָרֵי סוּפְרִים כְּדִי שִׁיְהֵא הַפֶּסַח נֶאֱכַל עַל הַשֹּׁבַע. אֵימְתִי מְבִיאִין עִמּוֹ חִגְיָה בְּזִמְן שֶׁהוּא בָּא בְּחֹל בְּטַהָרָה וּבְמוֹעֵט, וְנֶאֱכַלְתָּ לְשָׁנֵי יָמִים וְלִילָה

סדר קרבן פסח עם הזרכות מעשיות ותמונות להמחשה

חוברת ב'

ההנהגה באכילת קרבן פסח
כל חלקי הבהמה שחובה לאוכלם והנותרים לשריפה - לפרטי פרטים
בשר / עור / רירים / עצמות / סחוסים / שומן / קלב / גידים / קרומים
ובראשו 'סדר הקרבת קרבן פסח'
מסידור היעב"ץ לאמירה בערב הפסח

חוברת א'

סדר עשיית קרבן פסח
משעת קניית הקרבן ועד לאחר הצליה
לקיחה / מינוי / ביקור / הבאה / הקדש / הכנות
לשחיטה / שחיטה / קבלה / הולכה / זריקה
/ הכנות להפשט / הפשט / מיחוי קרביים /
הוצאת אימורין / בדיקת טריפות / הולכת
האימורין / מליחה / הקטרה / יציאה / הכנות
לצליה / צליה

מהיום הכל מובן !!! מחיר כל חוברת 10 ₪ בלבד

מוקד הפצה ראשי - מכון תורת הקרבנות: 03-6183447 / 052-7653813

ארבעת הכללים באכילת חלקי הקרבן - מתוך החוברת 'ההנהגה באכילת קרבן פסח'

א. דברים שחייבים לאוכלם

בשר הקרבן עצמו, ובכללו דברים שאינם בשר ממש אלא שדינם כבשר, (וכתנן בפסחים פד. כל הנאכל בשור הגדול יאכל בגדי הרך - ראשי כנפים והסחוסים), שאלו מצווים באכילתן ויש בהם איסור נותר.

ב. דברים שאין חובה לאוכלם ומקיים מצוה באכילתם

דברים שדינם כבשר אך בפועל אין דרך בנ"א לאכלם, שאלו אין בהם חובת אכילה ואיסור נותר, [וכמו שהביאו המנחת חינוך (מצוה ח' ב') והחזו"א (זבחים י"א ס"ק ד' ו') מדברי התוס' (פסחים פג: ד"ה אי), שכתבו דלהצד שגידי צואר בשר נִינהו, מ"מ לאו בשר גמור הוא שיהו חייבים באכילתו. והוסיף החזו"א דודאי האוכל מהם מקיים מצוה באכילתו]. מיהו חייבים שריפה כבשר.

ג. דברים האסורים באכילה מדרבנן וחייבים שריפה

דברים הנידונים כבשר אלא שאסורים באכילה מדרבנן, שלמרות שאין בהם איסור נותר, מ"מ דינם כנותר בשריפה כיון דבשר נִינהו מה"ת, (כדאייתא בפסחים פג:).

ד. דברים שאינם ראויים לאכילה ונזרקים

דברים שאין דינם כבשר, ובכללם דברים הראויים לאכילה אלא שנאסרו מן התורה - שאלו אין בהם אפילו מצות שריפה דלאו בני אכילה נִינהו. (גמ' שם).

פירוט מלא על כל חלק וחלק בבהמה השייך לאחד מארבעת הכללים, ניתן למצוא בחוברת בהרחבה

ספרים ואמצעי המחשה - במוקדים ברחבי הארץ

<p>דיסק קרבן פסח</p> <p>המחשה לימודית של הוצאת האימורין וניקור החלבים וגיד הנשה ועוד כולל חוברת השלמה עם הדרכות מעשיות</p> <p>25 ₪ בלבד</p>	<p>דיסק קרבן עולה</p> <p>המחשה לימודית של הפשט וניתוח ושאר עבודות הקרבן כולל תמונות מבוארות וחוברת פרטי הדינים</p> <p>35 ₪ בלבד</p>	<p>ספר "תורת הקרבנות"</p> <p>הכרך הראשון בסדרה המקיפה את כל הלכות הקרבנות ועוד</p> <p>כ-750 עמודים</p> <p>40 ₪ בלבד</p>
<p>קונטרס 'קרבנות מועדי השנה'</p> <p>תקציר הלכות ייחודי על קרבנות חג הפסח, חג השבועות, יום כיפור וחג הסוכות</p> <p>10 ₪ בלבד</p>	<p>ספר 'עבודת הקרבנות'</p> <p>להגאון רבי אהרן כהן חתן החפץ חיים זצ"ל</p> <p>כריכה רכה בלבד המחיר 10 ₪</p>	<p>ספר "שער הקרבן"</p> <p>כל הלכות קרבן הפסח</p> <p>35 ₪ בלבד</p> <p>מחיר שני הספרים יחד 65 ₪ בלבד (במקום 75)</p>

חוברת 'סדר עשיית קרבן פסח' משעת הקניה ועד לאחר הצליה עם הדרכות מעשיות ותמונות להמחשה - 10 ₪ בלבד. פרסום בעמוד 11
חדש !!! סדר אמירת קרבן פסח יחד עם ההנהגה המעשית באכילת קרבן פסח, כולל תמונות חלקי הבהמה להמחשה - 10 ₪ בלבד. פרסום בעמוד 11

רשימת המוקדים ברחבי הארץ

טלפון	כתובת	מיקום	עיר
03-6189607	רח' סוקולוב 6	מרכז העיר	בני ברק
03-6183447	רח' רבי עקיבא 56	מערב העיר	
03-6781472	יצחק ניסים 8	משכנות יעקב	
03-6779936	רח' זוננפלד 6	רמת אלחנן	
050-4150215	בורוכוב 10	פרדס כץ קרית הרצוג	
02-5861142 052-7683142	רח' ברכת אברהם 24	רמת שלמה וישיבת מיר	ירושלים
052-7691875	יעקבזון 1	שכונות הצפון	
02-6433507 054-8469820	רח' בית וגן 83	בית וגן	
02-5874705	אונגוואר 806/19	רמות - אונגוואר*	
02-5618269	רח' ברוך צוקרמן 14	נוה יעקב	
08-9298507	רח' שאגת אריה 1	קרית ספר	מודיעין עילית
054-8403451	רח' קהלות יעקב 3	חפציבה	
054-8432074	רח' זכריה מדר 53		רחובות
052-7691133	הרב קוק 20		רכסים
052-7115704	ארלוזורב 16/א		חיפה
03-9097286	רח' בן זכאי 9/ב'		אלעד
02-5725183	רח' המגיד ממזריטש 10/53		ביתר*
052-7130267	הגבעה		תפרח
08-8562353	בן דן 6/1		אשדוד

* ללא דיסקים

ניתן לקבל את אמצעי המחשה גם לדיסק און קי. פרטים במוקד הראשי: 052-7653813

המשך מעמוד 1

בדיקה מקיפה ומעמיקה בראשונים והאחרונים שעסקו בנושא.

כחלק ממסורת ה"ללמוד", מובאים לפני הלומדים מזמן לזמן תלמידי חכמים העוסקים בקדשים, המעניקים את מיטב ידיעותיהם בנושא הנלמד, וכגון בסוגיית לשמה, כיבוס דם חטאת, בל תאחר ועוד ועוד. וזאת על מנת למצות את בירור הסוגיות עד תומם.

בנוסף לכך, בכל סוגיא נבדקו הדברים בצורה מעשית בעזרת מומחים עד כמה שהיד מגעת, וכגון בהלכות הפשט וניתוח, הוצאת האימורין ועוד. ואף לאחרונה בלימוד הלכות אכילת הקרבן, נועדו הלומדים עם ת"ח המומחים בחלקי הבהמה, על מנת ללבן ולברר באלו חלקים יש חובה לאוכלם, ובאלו אין חובה זו, ואלו דברים אינם טעונים שריפה כלל. (פרטים נוספים על החוברת שיצאה לאור בענין זה בעמ' 11).

עבודה רבה זו אינה פוטרת את הלומדים מלדאוג לחלק ה"ללמד". לאור הביקוש הרב ובעקבות הכנס הארצי לכהנים, הוקמו כוללים, נוסדו שיעורים, נערכו כנסי המחשה לציבור הרחב, ועוד ועוד. במכון תורת הקרבנות מטרים אוזן לקריאת החפץ חיים, שלא פסק מלהתריע על הצורך של עם ישראל להיות בקי בהלכות הקודש וקדשיו.

ואם בכל השנה כך, על אחת כמה וכמה בחודש ניסן שבו עתידין להגאל. חודש זה אשר עליו אמר החפץ חיים (בית השואבה עמ' 152) **כי צריך האדם לחוש, שהנידון אם יבוא בו המשיח בשנה זו, הוא נידון ממש כספק השקול**, בודאי נוטל מקום נכבד לעצמו בחלק ה"ללמד".

מלבד השיעורים הקבועים במשך ימות השנה, מתוכננים שיעורים מיוחדים להבהרת סדר הקרבת קרבן פסח, (עפ"י רמב"ם פ"א מקרבן פסח או לפי סדר היעב"ץ המובא בעמוד הקודם. כמו כן ניתן להעזר בחוברת 'סדר עשיית קרבן פסח' שרבים העידו על התועלת הגדולה שקיבלו ממנה - ראה עמ' 11).

ידוע כמה הפליגו הספרים בחשיבות אמירת סדר קרבן פסח, כפי שהובא מדבריהם הקדושים בעמ' 10. השיעורים בכל רחבי הארץ מתוכננים לימי חודש ניסן, ולערב פסח אחרי תפילת המנחה, כאשר המטרה היא לבאר את סדר ההקרבה הנאמר בקהילות רבות בערב פסח, גם למי שאין בידו לעמוד בעצמו על הבנת הדברים.

כמו כן ביום ט"ז בניסן יום הקרבת העומר, יתקיימו בס"ד שיעורים ללימוד מצות קרבן העומר, אשר העיסוק בו הביא לביטול הגזירה בימי המן כמו שכתב החפץ חיים בתורה אור פרק ג'. ומצינו עוד בספר קב הישר סוף פרק צ"ז, שכתב שנכון לעסוק בעניני קמיצה בששה עשר בניסן, כשם שמרדכי דרש בענינו של יום בהלכות הקמיצה.

הודעה על השיעורים תבוא בנפרד בעז"ה. המעוניין לארגן שיעור בקהילתו, יצור קשר בטל' 052-7619185 ובעז"ה נשתדל להענות ולספק מגידי שיעורים כפי שיידרש. [מי שמוכן למסור שיעור תמציתי המסכם את הלכות קרבן פסח או קרבן העומר, יצור קשר בטל' הנ"ל או ישאיר הודעה בטל' 050-4134645].

יהי רצון שנזכה עוד בשנה זו להקריב ולאכול מתוך דקדוק ההלכה את קרבן הפסח בעתו ובזמנו (כמפורט בלוח הזמנים בעמ' 9), ותחזינה עינינו בשוב ה' שבות עמו, יגל יעקב ישמח ישראל בבנין ירושלים ובית הבחירה, והשבת העבודה למקומה במהרה בימינו. אכ"ר.

מכון "תורת הקרבנות" ת.ד. 3196 בני ברק

טל' 050-4134645

כתובת: korbanot@okmail.co.il

ניתן לקבל את הגליון במייל מידי חודש

הערות תמיחות וישובים בעניני הלכות הקרבנות יתקבלו עד י' בחודש. עדיפות להערות קצרות.

ניתן לשלוח ע"י הנציגים בכללים או במייל לכתובת או לת.ד. 3196 ב"ב

מס' הטל' לקביעת הברות ושיעורים בהלכות הקודש והמוקדש - 050-4134645